

ЗНАНИЯТА НА МЕДИЦИНСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ХИВ/СПИН ИНФЕКЦИЯ В УСЛОВИЯТА НА ПРОФЕСИОНАЛЕН РИСК

Миглена Коларова, Цонко Паунов, Румен Константинов

Катедра „Хигиена и епидемиология“, Медицински университет – Варна

THE KNOWLEDGE OF MEDICAL PROFESSIONALS ON THE PREVENTION OF HIV/AIDS INFECTION IN CONDITIONS OF OCCUPATIONAL RISK

Miglena Kolarova, Tsonko Paunov, Rumen Konstantinov

*Department of Hygiene and Epidemiology, Faculty of Public Health,
Medical University of Varna*

РЕЗЮМЕ

Рискът от професионално придобити инфекции е неизбежна част от ежедневната грижа за пациентите. Професионално придобитите инфекции причиняват значителни заболявания сред здравните работници.

Целта на настоящото изследване е да се проучат знанията на медицинските специалисти за вземане на адекватни решения след рискова експозиция за превенция на ХИВ/СПИН.

Материал и методи: Чрез анонимна анкетна карта са изследвани 230 медицински лица с различна професионална ангажираност. Резултатите са обработени статистически с SPSS v. 20.0, като са използвани анализ на риска, вариационен и сравнителен анализ.

Резултати и обсъждане: Резултатите от нашето изследване показват, че медицинските специалисти не са запознати с нормативните уредби относно рисковите на професионалната експозиция. Въпреки че повече от 1/3 от изследваните лица са били изложени на рискова експозиция, като рискът се увеличава с нарастването на стажа, близо половината не са запознати с правилата за докладване в случай на инцидент.

Изводи: Тези резултати показват необходимостта от организирането и провеждането на адекватно обучение както на практикуващите специалисти, така и на обучаващите се такива с цел превенция на риска и ограничаването на кръвнопреносимите инфекции, включително и ХИВ/СПИН.

Ключови думи: HIV инфекция, знания, медицински специалисти, превенция, професионален риск

ABSTRACT

Introduction: The risk of professionally acquired infections is an inevitable part of the day-to-day care for patients. Professionally acquired infections cause significant illnesses among health workers.

Aim: The aim of this study is to investigate the medical professionals' knowledge of taking adequate decisions for HIV/AIDS prevention after risk exposure.

Materials and Methods: Anonymous questionnaire surveyed 230 physicians with different professional engagement. The results were statistically processed with SPSS v. 20.0, using risk analysis, variance and comparative analysis.

Results and Discussion: The results of our study show that medical professionals are not familiar with the regulations on the risks of occupational exposure. Although more than one third of the surveyed have had risk exposure, with the risk increasing with the increase of work experience, nearly half are unaware of the reporting rules in the event of an accident.

Conclusion: These results show the need to organize and conduct adequate training of both practitioners and trainees to prevent the risk and limit blood-borne infections, including HIV/AIDS.

Keywords: HIV infection, knowledge, medical professionals, prevention, occupational risk

ВЪВЕДЕНИЕ

Рискът от професионално придобити инфекции е неизбежна част от ежедневната грижа за пациентите. Професионално придобитите инфекции причиняват значителни заболявания сред здравните работници.

Всеки ХИВ позитивен пациент е потенциален кандидат за предаване на болестта здравните работници. Така че рискът от случайно предаване на ХИВ в такива случаи зависи от техните безопасни практики, включително използването на универсални предпазни мерки, което зависи от тяхната информираност и знания по отношение на епидемиологията на заболяването. Инцидентното предаване на ХИВ инфекцията на здравните работници по време на професионална експозиция е постоянна реална заплаха в тяхното ежедневие (3,4).

ХИВ инфекцията е не само сериозен здравен проблем, но и един от най-важните социални проблеми на XXI век (2).

Докато основната информация за заболяването, като причинителен агент, начини на предаване и т.н., са известни на повечето здравни специалисти, някои изследователи установяват пропуски в познанията и осъзнаването на много критични области на болестта. Тези пропуски в информираността оказват влияние върху тяхното поведение, като ги излагат на риск от предаване (1,5).

Целта на настоящото изследване е да се проучат знанията на медицинските специалисти за вземане на адекватни решения след рисковата експозиция за превенция на ХИВ/СПИН.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Чрез анонимна анкетна карта са изследвани 230 лица с различна професионална ангажираност (действащ медицински персонал и студенти от специалностите „Медицина“, „Дентална медицина“, „Медицинска сестра“). Резултатите са обработени статистически с SPSS v. 20.0, като са използвани анализ на риска, вариационен и сравнителен анализи.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Средната възраст на респондентите е $34,9\text{г.} \pm 12,7\text{г.}$, като минималната е 20 г., а максималната е 81 г. Относно разпределението по пол преобладават жените (77,0%), докато мъжете са 23,0%, като този резултат се дължи предимно на големия брой на медицинските сестри и лаборанти (32,20 %) (Фиг. 1).

Фиг. 1. Разпределение според професионалната ангажираност

Средната продължителност на стажа е 17,5 г. \pm 11,6 г., като минималният стаж е 1 г., а максималният 40 г. Резултатите от анализа на професионалния стаж показват, че изследваните специалисти имат достатъчно натрупан опит в работата с пациенти, за да дадат точна оценка на професионалния риск от заразяване с преносими по кръвен път патогени.

От резултатите от анализа на излагането на кръвна експозиция установихме, че 37,80% (87) са имали подобен инцидент в своята практика. При изследването на риска от излагане на опасност от заразяване с ХИВ инфекция установихме, че практикуващите специалисти носят по-висок риск от зараза в сравнение със студентите – $OR=2.98$ (1.68-5.28); $p<0.001$ (Фиг. 2).

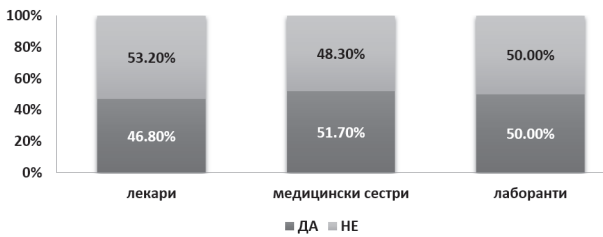

Фиг. 2. Риск от заразяване с ХИВ инфекция при излагане на кръвна експозиция

Според нашите резултати рискът от професионална експозиция нараства при специалистите със стаж над 17 г., което се свързва с по-високата възраст и нейните характеристики, касаещи концентрацията и поведението в процеса на работа.

Не установихме наличието на съществена разлика между основните изследвани специалности ($p>0,05$), като водеща е групата на медицинските сестри (Фиг. 3).

Над $\frac{1}{4}$ (26,40 %) от анкетиранията признават, че са били изложени на кръвна експозиция и не са знаели на кой трябва да докладват за случая, а 20,70 % посочват, че са имали инцидент, за който не са докладвали ($\chi^2=20,02$; $p<0,001$). При изследването на специалистите, които не докладват при инцидент установихме, че от лекарите 36,40% не

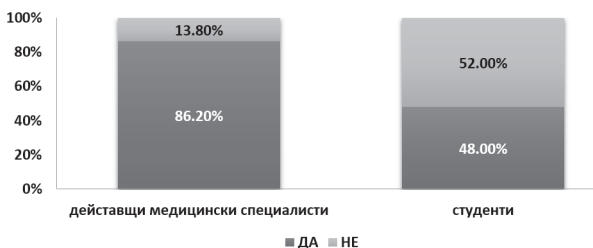

Фиг. 3. Риск от заразяване с ХИВ инфекция при излагане на кръвна експозиция според вида на професионалната ангажираност

докладват, а при медицинските сестри относителният дял е два пъти по-малък (16,70%). Това показва, че медицинските сестри са по-стриктни при спазване на правилата.

При изследването на връзката между практикуващите и обучаващите се специалисти и информираността относно лицето, на което трябва да докладват при инцидент, установихме наличието на съществена разлика ($\chi^2=38,86$; $p<0,001$) и умерена зависимост ($r=0,411$; $p<0,001$) между двата фактора (Фиг. 4), като около 16,90% от промените в информираността на специалистите са свързани с това дали са вече действащи или са в процес на обучение.

Също така установихме, че при студентите има по-голям риск за пропуски в знанията относно механизмите на съобщаване – OR=6,74; 3,58-12,70.

Фиг. 4. Сравнителен анализ на информираността относно лицето, на което трябва да докладват при инцидент според професионалната ангажираност

Приблизително половината от изследваните лица не са запознати на какъв интервал от време се провеждат контролните изследвания след експозиция (47,80%), като няма съществена разлика между групите да действащите специалисти и студентите.

Подобни са резултатите и относно знанията за мястото и времето за провеждане на ПЕП, като 59,10% посочват, че не са запознати. Отново не се установява разлика между действащите специалисти (55,40%) и студентите (64,0%).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Здравни работници, чиято дейност включва контакт с кръв или други телесни течности от пациенти, трябва да бъдат обучавани за професионалните рискове и да разбират необходимостта от използване на универсалните предпазни, по всяко време, независимо от диагнозата.

Резултатите от нашето изследване показват, че медицинските специалисти не са запознати с нормативните уредби, касаещи професионалната експозиция. Въпреки че повече от 1/3 от изследваните лица са били изложени на рискова експозиция, като рискът се увеличава с нарастването на стажа, близо половината не са запознати с правилата за докладване в случай на инцидент. Тези резултати показват необходимостта от организирането и провеждането на адекватно обучение както на практикуващите специалисти, така и на обучаващите се такива с цел превенция на риска и ограничаването на кръвнопреносимите инфекции, включително и ХИВ.

ЛИТЕРАТУРА

1. Datta, C., & Bandopadhyay, D. (1997). Knowledge and attitude in relation to HIV/AIDS among in-service nurses of Calcutta. *J. Indian Med. Association*, 95, 3, 75-77
2. Kumar, A., Lal, P., Ingle, G.K., & Gulati, N. (1999). AIDS-related apprehensions among nursing students of Delhi. *J Comm Dis.*, 31, 4, 217-21
3. Kumar, R., Mohan, N., Seenu, V., Kumar, A., & Nandi, M. (2002). Knowledge, attitude and practices towards HIV among nurses in a tertiary care, teaching hospital: Two decades after discovery. *Journal of Communicable Diseases*, 34, 4, 245-256,
4. Wig N, "HIV: awareness of management of occupational exposure in health care workers," *Indian Journal of Medical Sciences*, vol. 57, no. 5, pp. 192-198, 2003
5. Yamini, A. J, Mandelia C, Jayaram S. Perception and practice regarding infection control measures amongst healthcare workers in district government hospitals of Mangalore, India," *International Journal of Health and Allied Sciences*, vol.1, no. 2, pp. 68-73, 2012

*Адрес за кореспонденция:
Миглена Коларова
Катедра „Хигиена и епидемиология“,
Медицински университет – Варна
ул. „Марин Дринов“ 55
Варна 9000
e-mail: megank@abv.bg*